

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. V. Solvuntur obiectiones capite I. propositæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

Iudicis interrogantis de delictis, quorum præcessit infamia.

Caramuel 52. Quinto, Caramuel in *Ha-*
plote art. 2. concl. 1. num. 14. pag.
17. affirmat, licite posse admitti eam
amphibologiam, per quam voces
supponantur suppositione materiali;
quo pacto dum homo loquitur, ni-
hil affirmat de obiecto. Ut cum quis
dicit, *Petrus est nomen*, nihil affir-
mat de Petro, sed de voce Petrus.
Similiter si quis fecit furtum, & in-
terrogatus, an id fecerit, respondeat:
Dico quod non feci, affirmans se dice-
re ea verba; quo pacto ea verba ma-
terialiter sumuntur. Sic cum quis
mandat memoriæ carmina Virgilij,
aut recitat, nihil affirmat de obiecto,
sed ipsæ voces vsurpantur materiali-
ter. Et confirmari potest, quia vsur-
patione vocum cum suppositione ma-
teriali non videtur esse restrictio
mentalis, qualis in his propositioni-
bus damnatur. Sed ego hunc mo-
dum amphibologiæ non approbo;
quia video non approbari à Cen-
soribus Romanis. Quare censeo con-
suli oportere Sacram Congregatio-
nem.

53. Sexto, est etiam alius modus
respondendi præfatis interrogatio-
nibus, quæ extrajudicialiter fiunt; id-
que absque vlla amphibologia; sci-
licet per circumlocutionem, quæ
de præfatis nihil affirmat, nec negat;
V. g. interrogatur quis de actione
aliqua, quæ necessario postulat se-
cretum. In quo casu potest respon-
dere: *Gauderem vti que id scire, ut*
tibi satisfacerem. Quo pacto, neque
affirmat, neque negat id scire; &
qui interrogat, existimat, illum ne-
scire, quod interrogatur. Similiter
Petrus postulat à Ioanne pecunias
mutuas; & si Ioannes respondeat:
Gauderem habere pro tuo solatio, hoc
modo neque affirmat neque negat;
quamvis Petrus intelligat, ijs verbis

significari, Ioannem non habere Si-
militer qui interrogatur de homine
illac transeuntem potest responde-
re sine mendacio: *Gauderem vidisse,*
ut satisfacerem.

54. Huc etiam spectat cum fæ-
mina, quæ commisit adulterium, &
illud Sacramentaliter confessa est,
marito vel alteri interroganti, posse
sine mendacio respondere; *Innocens*
sum; immunis sum ab hoc delicto: quia
per confessionem Sacramentalem illud
peccatum iam est dimissum. Sed ad-
verte, licite ita responderi absque
iuramento; cum iuramento autem
illicite. Et ratio est: quia ad sim-
plicem affirmationem sufficit pro-
babilitas facti; ad iuramentum vero
requiritur certitudo. Non autem ha-
bet certitudinem de remissione pec-
cati, quamvis habeat probabilita-
tem. Alij sunt modi, quibus sine res-
trictione mentali potest subsistere
amphibologia, quando necesse est
veritatem occultari. Sed quia non
recte intelliguntur, vel ad praxim ab
operaturis, vel ad censuram à ca-
lumniaturis; illis libenter superse-
deo.

CAPVT V.

Solentur obiectiones capite 1.
propositæ.

SUMMARIUM.

Ea Christi verba: Ego autem non as-
cendo, non indigent restrictione
mentali. num. 56.

In illis verbis: Dies festus sumitur
formaliter ut festus, ex S. Augus-
tino. num. 57.

*S. Raphaël locutus est mysticè, & me-
taphoricè*. num. 59.

Iacob locutus est metaphoricè, cum
affirmavit se esse Esau. num. 60.

Quomodo sermones Iudith non egeant
ref-

restrictione mentali? num. 61.

Quomodo obstetrices Aegyptiae meruerint premium à Deo quamvis, dixerint mendacium officiosum? num. 62.

Quomodo praefata obstetrices vindicari possint à mendacio? nu. 63.

35. **S**olutio omnium earum obiectionum, quæ desumuntur ex locis Sacrae Scripturae, tota stat in eo, quod veritas eorum non indiget restrictione mentis, sed per ipsa signa externa subsistere potest.

56. Ad primum ergo ex Ioan. 7. dicendum est, veritatem eius dicti nullâ indigere restrictione mentali. Et si quidem attendamus ad quasdam versiones, quæ leguntur in Graecis codicibus, quasque refert P. Maldonado in cap. 7. Ioan. n. 18. cessat omnino difficultas. Nam alij legunt, *nondum ascendo*; alij vero *non ascendo nunc*, quod bene componitur cum eo, quod postea Christus ascendit.

Maldon.

57. Sed retinendo versionem Vulgatæ, videat, qui velit, varias interpretationes Sanctorum Patrum, quas refert P. Maldonado loco cit. num. 20. quæ omnes procedunt, sine eo quod necesse sit confugere ad restrictionem mentalem. Mihi maxime placet interpretatio, quam tradit S. Augustinus quæst. 78. veteris, & novi testamenti. Scilicet respondisse Christum Dominum ad mentem cognatorum suorum, qui suadebāt ei, ut ascenderet ad festum illum scenopegia, ad mani festandum in eo magnificentiam miraculorum, & ad conciliandam sibi eam gloriam. Quibus Christus Dominus respondit, se non ascendere ad diem illum festum celebrandum cū lætitia, quia dies festus proprius eius erat dies festus Paschatis, in quo effusus erat sanguinem pro redemptione hominum; id enim sig-

S. Auguf.

nificant ea verba, quia *meum tempus nondum impletum est*. Audiendus S. Augustinus loco cit. *Quid videtur contrarium, quando non tunc ascendit, quando negavit, sed ascendit postea? Et ascendit, non quasi ad diem festum, sed quasi ad perfuendas delicias diei festi. Certum est ergo, quia non ascendit ad diem festum salvator. Is autem illi fuit dies festus, quo passione sua redemit mundum. Hic dies festus eius, in quo vixit mortem*

S. Auguf.

58. Vbi vides duo asseri ab Augustino. Primum, quod bene componatur, dixisse *non ascendo*, scilicet de praesenti, & quod deinceps ascenderit. Secundum, quod cum mysterio dixerit, se non ascendere *ad diem festum istum, &c.* Quia non erat celebraturus cum lætitia, nisi illum diem festum, in quo erat redempturus genus humanum. Iuxta quem sensum affirmat Christus D. se non ascendurum ad diem festum in sensu formalij, id est, ad festum ut festum.

59. Ad secundam obiectionem ex Tobia 5. ex eo quo S. Raphaël dixerit: *Ego sum Azarias, Ananias magni filius*. Respondendum est, Angelum locutum esse mystice, & metaphorice. Nam hoc verbum *Azarias* significat auxilium Domini: & id verbum *Ananias* significat nubem. Nubes autem iuxta S. Ambrosij serm. 61. significat Patrem Aeternum. Sensus ergo verborum Angeli mysticus fuit: [Ego sum auxiliator à Deo, filius adoptivus Aeterni Patris.] Ad quod affirmandum nulla indiguit Angelus restrictione mentali.

S. Ambrosij

60. Ad tertiam obiectionem ex eo, quod Iacob affirmaverit se esse Esau, dicendum est cum S. Augustino lib. contra mendacium, cap. 10. totum illud fuisse mysterium, & Iacobum instructum à Matre locutum esse

S. Auguf.

esse per metaphoram, seu alegoriam. Hæc autem ad sui veritatem nulla indiget restrictione mentali.

61. Ad quartam obiectionem, ex eo, quod Judith multa dixerit Holopherne, quæ videntur mendacia, dicendum est, nulla opus esse restrictione mentali ad salvandam veritatem eorum, quæ locuta est Judith coram Holopherne. Nam quod dixit, Israëlitas ob sua peccata tradendos esse in perditionem, id absolute dicitur de peccatoribus in peccato persistentibus. Quod autem dixit, missam se esse à Deo, ut hæc illi enunciaret, dubitati non potest, cum certum sit, eam Judithæ missionem speciali Dei providentia factam fuisse ad dicendum, & operandum ea, quæ dixit, & operata est; licet ea non dixerit in eo sensu, quem intelligebat Holopherne, sed in alio longe diverso. Quod vero dixit, Holophernem ingressurum esse per mediam Hierusalem, &c. verificatum est in Holopherne iam mortuo; ad quod verificandum nulla opus fuit restrictione mentali.

62. Ad quintam obiectionem ex verbis obstetricum Ægyptiarum respondetur primo, quamvis obstetrices id mendacium officiosum dixerint, nullam inde oriri difficultatem. Nam vere componuntur hæc duo, & quod id mendacium dixerint, & quod Deus præmio affecerit rectam earum operationem servandi masculos; nam cum aliqua operatione bona admiscetur aliqua culpa venialis, remunerat Deus operationem bonam, quamvis culpam detestetur, & debito supplicio prosequatur.

63. Respondetur secundo, optime posse obstetrices vindicari à mendacio absque vlla restrictione mentali. Nam maxime credibile est, quod vbi femina Israëliticæ audie-

runt decretum Pharaonis de occidendi masculis Hæbræis ab obstetricibus, ipsæ feminae Israëliticæ didicerint obstetricandi artem, ut prædicti masculi servarentur, quare dum id dixerunt obstetrices, nullo vitio mendacii infectæ sunt; neque vlla restrictione mentali indiguerunt.

CAPVT VI.

Satis fit scrupulis, & dubitationibus, cap. 2. relatis.

SYMMARIVM.

Quomodo confessarius respondebit, interrogatus de peccato in confessione audito? num. 65. & seqq.

Item ille, qui interrogatur delicto secreto. num. 67.

Quid respondebit adultera, à qua vir postulat iuramentum super adulterio. num. 68. & 69.

Quid respondebit Secretarius Inquisitionis interrogatus de causa arcana? num. 70.

Quid famulus, iussus negare existentiam Domini in sua domo? n. 71.

Quomodo verificetur id, quod dicitur de homine luctuoso, eum esse in agro? num. 72.

Quo pacto non mentiatur, qui petenti mutuum, dicit se non habere? n. 73.

Quomodo respondebit sine mendacio, qui cogitur laudare rem non bonam? num. 74.

Quid respondebit interrogatus de transitu hominis, cui imminet mors ab inimicis? num. 75.

Quomodo intelligantur sine mendacio quadam verba, quæ dicuntur vrbauitatis gratia. num. 76.

64. **C**Um cap. 4. proposuerimus quatuor modos vtendi amphibologijs, licitos illos quidem,